

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.0500.47.2026.1.WŁ(DT)

4432319.18254486.14755147

Warszawa, 09-07-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację posła Janusza Cieszyńskiego nr 17789

Temat: w sprawie ochrony przydrożnych alei na Warmii i Mazurach przed planowaną wycinką tysięcy drzew

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 17789 przekazuję odpowiedzi na zadane pytania.

1. Ile wniosków o zezwolenie na usunięcie drzew rosnących w pasie dróg publicznych w województwie warmińsko-mazurskim wpłynęło do organów gmin oraz do RDOŚ Olsztynie w latach 2023-2025 oraz w 2026 r.? Proszę o dane w podziale na lata oraz liczbę rozstrzygnięć pozytywnych i odmownych.

Tabela 1 Zestawienie tabelaryczne dotyczące liczby wniosków i rozstrzygnięć RDOŚ w Olsztynie w latach 2023-2026 z podziałem na lata i liczbę spraw w każdym roku

Rok	2023	2024	2025	2026
Liczba spraw	1 535	1 431	1 794	736*
Sprawy załatwione Pozytywnie (postanowienie i milczące zgody)	1 168	1 188	1 278	496
Sprawy załatwione negatywnie (postanowienie niezgodniające)	367	243	516	240

*Dodatkowo ok. 100 spraw jest obecnie procedowanych i niezakończonych.

Źródło: na podstawie danych przekazanych przez RDOŚ Olsztyn

Tutejszy organ, jak i RDOŚ w Olsztynie nie gromadzi i nie jest w posiadaniu informacji nt. liczby wniosków wniesionych do organów gmin.

2. Czy regionalny dyrektor ochrony środowiska w Olsztynie prowadzi obecnie postępowania dotyczące drzew objętych wnioskami ZDW (w zakresie gatunków lub siedlisk chronionych)?
3. Jeśli tak - ilu drzew dotyczą i na jakim są etapie? Jakie kryteria stosują organy ochrony przyrody przy ocenie wniosków o usunięcie drzew tworzących historyczne aleje przydrożne? Czy wymagana jest niezależna ekspertyza dendrologiczna potwierdzająca zagrożenie, czy wystarcza ocena przedstawiona przez wnioskodawcę?

W ramach zaplanowanej wielkoskalowej wycinki drzew na Warmii i Mazurach przez ZDW w Olsztynie do RDOŚ w Olsztynie wpłynęły obecnie 2 wnioski Wójta Gminy Barciany na uzgodnienie projektów decyzji zezwalających na usunięcie przydrożnego zadrzewienia.

1. Wniosek Wójta Gminy Barciany znak: RGKil.6131.36.2026 z 11 czerwca 2026 r., dotyczący uzgodnienia projektu decyzji na usunięcie 23 drzew gatunku: lipa drobnolistna, jesion wyniosły, klon zwyczajny o obwodach pni (mierzonych na wysokości 1,3 m) od 109 cm do 375 cm, rosnących w pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 590 na odcinku Barciany – Drogosze oraz Drogosze – granica Gminy w granicach administracyjnych gminy Barciany.

2. Wniosek Wójta Gminy Barciany znak: RGKil.6131.35.2026 z 11 czerwca 2026 r. dotyczący uzgodnienia projektu decyzji na usunięcie 93 drzew gatunku: jesion wyniosły, lipa drobnolistna, klon zwyczajny, dąb szypułkowy o obwodach pni (mierzonych na wysokości 1,3 m) od 123 cm do 360 cm, rosnących w pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 591 na odcinku granica Państwa – Barciany w granicach administracyjnych gminy Barciany.

Odnosnie do pierwszego wniosku RDOŚ w Olsztynie, po analizie akt sprawy, postanowieniem z dnia 22 czerwca 2026 roku o znaku WOPN.660.1.268.2026.KP odmówił uzgodnienia przedłożonego projektu decyzji, uznając wycinkę za zasadną jedynie w stosunku do 2 drzew, natomiast dla 6 okazów wskazał na konieczność przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych koron, oceniając resztę drzew jako w pełni zdrowe.

Drugi wniosek, oznaczony znakiem RGKil.6131.35.2026, który wpłynął do RDOŚ w Olsztynie 16 czerwca 2026 roku wraz z protokołem z oględzin i aktami sprawy, dotyczył uzgodnienia projektu decyzji na usunięcie 93 drzew gatunków jesion wyniosły, lipa drobnolistna, klon zwyczajny i dąb szypułkowy o obwodach od 123 cm do 360 cm w pasie drogi wojewódzkiej nr 591 na odcinku granica Państwa – Barciany. W tej sprawie RDOŚ w Olsztynie również odmówił uzgodnienia projektu decyzji postanowieniem z dnia 25 czerwca 2026 roku o znaku WOPN.660.1.280.2026.KP. Organ nie podzielił poglądu Wójta Gminy Barciany, który jako przyczyny wycinki wskazywał lokalizację drzew w trójkątach widoczności, na łukach, skrzyżowaniach, zjazdach oraz w obrębie linii energetycznej. Po weryfikacji dokumentacji fotograficznej RDOŚ stwierdził, że usunięcia wymaga jedynie 9 drzew o numerach 10x, 17x, 23x, 25x, 26x, 45x oraz 64x, które charakteryzują się występowaniem posuszu w koronie przekraczającym 50%. W odniesieniu do 14 drzew o numerach 1x, 4x, 6x, 7x, 8x, 22x, 36x, 47x, 65x, 81x, 82x i 89x organ wskazał na konieczność przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych w koronach polegających na redukcji suchego posuszu do 20% masy korony, co w pełni zabezpiecza ruch drogowy i jest zgodne z art. 87a ust. 1 i 3 ustawy o ochronie przyrody. Jednocześnie RDOŚ wykazał błąd diagnostyczny organu głównego, który uznał rosnące tam jesiony wyniosłe za obumierające, nie biorąc pod uwagę, że skąpe ulistnienie podczas oględzin w dniu 26 maja wynikało z naturalnych uwarunkowań biologicznych tego gatunku, który wypuszcza liście bardzo późno, bo dopiero w drugiej połowie maja (po kwitnieniu). Przykładem całkowitego braku zasadności wniosku było wskazanie wycinki wiekowego dębu szypułkowego o numerze 78x i obwodzie 304 cm, który znajduje się w doskonałej kondycji zdrowotnej, nie rośnie bezpośrednio na łuku drogi i został zakwalifikowany do usunięcia bez podania konkretnej przyczyny.

Pozostałe drzewa ujęte w obu wnioskach cechują się dobrą i bardzo dobrą kondycją zdrowotną, prawidłową statyką, brakiem pęknięć pni oraz brakiem objawów rozkładu korzeniowego. Wydając postanowienia odmowne, RDOŚ w Olsztynie wziął pod uwagę, że przedmiotowe drogi przebiegają częściowo przez cenne obszary chronione, a masowa wycinka naruszyłaby istotne walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz stałaby w sprzeczności z zapisami programów strategicznych, w tym z rządową inicjatywą „Zielona Tarcza Wschód”.

Dodatkowo wnioskodawca przedstawił plany nasadzeń zastępczych, które uznano za niewystarczającą i nieadekwatną rekompensatę za utratę dojrzałego drzewostanu. Stanowisko Wójta Gminy Barciany opierało się na hipotetycznych przypuszczeniach o zagrożeniu, bez zebrania rzetelnego i wyczerpującego materiału dowodowego, co zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem, w tym wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie o sygnaturze akt IV SA/Wa 1363/13, stanowi samodzielną podstawę do odmowy uzgodnienia projektu, jako że ciężar dowodowy nie może być przerzucany na organ współdziałający. Działania prewencyjne polegające na usuwaniu zdrowych drzew są niedopuszczalne w świetle art. 39 ust. 1 pkt 12 ustawy o drogach publicznych, który zabrania niszczenia zadrzewień przydrożnych, nakazując zarządom dróg zapewnienie bezpieczeństwa przy jednoczesnym zachowaniu ekosystemu. Odmowa uzgodnienia projektów decyzji przez RDOŚ stanowiła realizację nadrzędnego, konstytucyjnego obowiązku ochrony środowiska i dbałości o bezpieczeństwo ekologiczne, wyrażonego w art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w przepisach ogólnych ustawy o ochronie przyrody oraz programach strategicznych województwa warmińsko-mazurskiego (szczegółowy opis w odpowiedzi na pytanie nr 4).

Odpowiadając na pytanie dotyczące kryteriów oceny wniosków o usunięcie drzew tworzących historyczne aleje przydrożne oraz wymogu sporządzania ekspertyz dendrologicznych, wyjaśnić należy, że w świetle obowiązujących przepisów ustawy o ochronie przyrody brak jest wyodrębnionego, szczególnego toku postępowania w stosunku do cennych założeń alejowych. Historyczne aleje przydrożne, mimo że stanowią nieoceniony wyróżnik i bogactwo regionalne województwa warmińsko-mazurskiego, w procedurze administracyjnej nie zostały potraktowane przez ustawodawcę w sposób indywidualny, co oznacza, że ich wycinka podlega dokładnie takim samym regułom i kryteriom jak w przypadku drzew przydrożnych w innych regionach. Pierwszym etapem oceny wniosku jest jego weryfikacja przez pracowników właściwej gminy. Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody, organ właściwy do wydania zezwolenia przeprowadza obowiązkowe oględziny w terenie, podczas których dokonuje wizualnej oceny stanu zdrowotnego drzew oraz bada je pod kątem ewentualnego występowania w ich obrębie gatunków chronionych. W przepisach prawa brak jest skonkretyzowanych, sztywnych kryteriów oceny. Decyzja w przedmiocie usunięcia drzew ma charakter uznaniowy, co oznacza, że organ prowadzący postępowanie główne musi każdorazowo wyważyć interes strony wnioskującej oraz interes społeczeństwa, w tym dbałość o zachowanie przyrody (art. 4 ustawy o ochronie przyrody).

W związku z ogólnymi zasadami postępowania, przepisy ustawy o ochronie przyrody nie nakładają obowiązku wykonywania niezależnych ekspertyz dendrologicznych w sprawach dotyczących drzew alejowych. Gmina, jako organ właściwy do wydania zezwolenia, może

co prawda zlecić sporządzenie takiej specjalistycznej ekspertyzy, jednak wynika to wyłącznie z dobrej woli danego organu, stopnia skomplikowania sprawy oraz posiadanych środków finansowych, a nie z wymogu prawnego. Po dokonaniu wizualnej oceny stanu zdrowotnego i zebraniu materiału, wnioski wraz z przygotowanym projektem decyzji, protokołem z oględzin oraz dokumentacją fotograficzną trafia do regionalnego dyrektora ochrony Środowiska w celu jego uzgodnienia. Na tym etapie w RDOŚ następuje druga, niezależna weryfikacja stanu zdrowotnego drzew. Przy ostatecznej ocenie projektu decyzji RDOŚ bierze pod uwagę nie tylko sam stan fitosanitarny drzew, ale również obecność siedlisk gatunków chronionych oraz realną możliwość zastosowania rozwiązań alternatywnych, takich jak zabiegi pielęgnacyjne w koronie, które pozwalają na zachowanie drzewa przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa użytkowników drogi.

4. Czy obowiązujące przepisy ustawy o ochronie przyrody w wystarczającym stopniu chronią aleje przydrożne o wartości przyrodniczo-kulturowej przed wycinką uzasadnianą wyłącznie kryterium bezpieczeństwa ruchu? Czy ministerstwo planuje zmiany legislacyjne - jeśli tak, jaki jest ich harmonogram?

Jak wskazano wyżej, przepisy na poziomie ustawy nie przyznają założeniom alejowym szczególnego, indywidualnego statusu prawnego. Ustawienie definiuje pojęcia alei o wartości przyrodniczo-kulturowej, nie wprowadza odrębnego, bardziej restrykcyjnego toku postępowania, ani nie nakłada na wnioskodawców obowiązku przedkładania niezależnych ekspertyz dendrologicznych. Niemniej obecne ramy prawne stwarzają realne narzędzia do ochrony historycznych alei przydrożnych przed nieuzasadnioną wycinką. Aczkolwiek ich skuteczność w dużej mierze zależy od indywidualnego podejścia organów ochrony przyrody. W przypadku województwa warmińsko-mazurskiego, narzędzia chroniące lokalnie aleje przydrożne zostały bardzo precyzyjnie wypracowane na poziomie regionalnym w postaci czterech strategicznych programów województwa warmińsko-mazurskiego, które powstały na przestrzeni siedmiu lat i tworzą spójny, zintegrowany system ochrony krajobrazu.

W Programie Ochrony Środowiska do roku 2030, przyjętym Uchwałą Nr XXIV/382/21 Sejmiku Województwa z dnia 16 lutego 2021 roku, który klasyfikuje przydrożne szpalery jako międzynarodowe korytarze ekologiczne oraz siedliska chronionej w ramach sieci Natura 2000 pachnicy dębowej, nałożono na zarządców dróg realizację konkretnych Zadań ZP.4.3 i ZP.4.4 w zakresie zachowania alei oraz wykonywania nasadzeń z rodzimych gatunków dębów, lip czy klonów. Kolejnym filarem ochrony alei jest Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Warmińsko-Mazurskie 2030”, przyjęta Uchwałą Nr XIV/243/20 Sejmiku z dnia 18 lutego 2020 roku, która podnosi ochronę drzew do rangi priorytetu gospodarczego i powiązania ich z marką turystyczną regionu, zakazując w Rozdziale IV szablonowego poszerzania pasów drogowych kosztem natury i nakazując bezwzględne zachowanie komponowanych form zieleni. System ten uzupełnia Audyt krajobrazowy województwa warmińsko-mazurskiego, przyjęty Uchwałą Nr XI/183/25 Sejmiku z dnia 25 marca 2025 roku, wprowadzający wymóg ochrony szpalerów w planowaniu przestrzennym gmin, a także Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjęty Uchwałach Nr XXXIX/832/18 Sejmiku z dnia 28 sierpnia 2018 roku, który w sekcjach poświęconych środowisku i dziedzictwu kulturowemu wprost nakazuje ochronę alei przydrożnych jako unikalnych komponentów tożsamości Warmii i Mazur. Ma to kluczowe znaczenie, ponieważ te liniowe drzewostany

pełnią strategiczne funkcje migracyjne dla ptaków, ssaków i owadów, a także decydują o specyfice wizualnej regionu jako żywe pomniki dawnej myśli planistycznej, w których lipa drobnolistna i klon zwyczajny tworzą ponad 60% zasobów. Choć te regionalne programy strategiczne nakazują zachowanie alei i podporządkowanie im lokalnej polityki przestrzennej, to głównym instrumentem ich obrony pozostaje w praktyce dwuetapowa weryfikacja projektów decyzji przez RDOŚ.

RDOŚ w Olsztynie w ramach swoich kompetencji uzgodnieniowych rygorystycznie egzekwuje procedurę dowodową, analizuje dokumentację fotograficzną i regularnie obala prewencyjne argumenty zarządców dróg.

Podsumowując, lokalne programy strategiczne województwa warmińsko-mazurskiego dają doskonałe wytyczne merytoryczne, co w połączeniu z konsekwentną, rygorystyczną postawą RDOŚ umożliwia kontrolę procesu i umożliwia kładzenie nacisku na poszukiwanie rozwiązań alternatywnych.

Bardzo ważnym aspektem z punktu widzenia zachowania trwałości zadrzewień liniowych jest ich skuteczna ochrona w toku realizacji inwestycji drogowych, obejmujących przebudowę dróg publicznych. Parametry techniczne, przyjmowane obligatoryjnie na podstawie przepisów określających warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, generują konflikt przestrzenny z setkami drzew tworzących historyczne układy alejowe. Tutaj niemal zawsze pada pytanie zarządców dróg – co jest ważniejsze drzewo czy życie człowieka. Ważnym wydaje się wypracowanie kompromisu proceduralnego i wykonawczego, polegającego być może na umożliwieniu zarządcom dróg dokonywania we własnym zakresie odstępstw od prawnych parametrów technicznych drogi, jeśli wymagają tego lokalne uwarunkowania środowiskowe - np. po wskazaniu RDOŚ. Pozwoliłoby to uniknąć przebudów dróg „na siłę”, gdzie ani droga nie osiąga właściwych jej standardów, ani drzewa nie są w pełni chronione. W praktyce, mimo pozostawienia drzew przydrożnych, dochodzi do mechanicznego uszkodzenia i degradacji ich systemu korzeniowego, co w konsekwencji powoduje ich obumarcie w ciągu kilku lat, lub wypadnięcie przy silnych wiatrach.

5. Iloma formami ochrony przyrody (pomniki przyrody, użytki ekologiczne, rezerваты) objęto aleje przydrożne w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 2025/2026 r.? Czy regionalny dyrektor ochrony środowiska rozważy objęcie taką ochroną alei zagrożonych wnioskami ZDW?

W województwie warmińsko-mazurskim część alei przydrożnych objęta jest formą ochrony przyrody jako pomnik przyrody. Nie są one chronione w ramach innych form ochrony przyrody (użytki ekologiczne, rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe), z wyjątkiem drzew rosnących w granicach obszaru specjalnej ochrony siedlisk Aleje Pojezierza Iławskiego PLH280051, wobec którego obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Aleje Pojezierza Iławskiego (PLH280051).

W regionalnym rejestrze pomników przyrody, prowadzonym przez RDOŚ w Olsztynie, figuruje kilkadziesiąt pomników przyrody stanowiących aleje drzew i grup drzew, w skład których wchodzi od kilkudziesięciu do kilkuset drzew. Są to obiekty zlokalizowane wzdłuż dróg lokalnych, gminnych i wojewódzkich oraz 1 aleja drzew wzdłuż drogi krajowej 58

w miejscowości Dłużek, gmina Jedwabno. Objęte ochroną aleje pomnikowe rosną przy drogach wojewódzkich i powiatowych w gminach: Działdowo, Łąta, Tolkmicko, Węgorzewo, Zalewo, Biskupiec Pomorski, Barciany, Srokowo, Dubeninki, Kolno, Reszel, Kisielice, Płońnica i Susz. Jest to ponad 30 obiektów rosnących między innymi przy drogach wojewódzkich nr 538, 542, 593. Nadmieniam, że ostatnie aleje drzew rosnące przy drogach publicznych zostały objęte ochroną jako pomniki przyrody w 2009 roku.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy. Regionalny dyrektor ochrony środowiska nie posiada kompetencji do ustanawiania ww. form ochrony przyrody. Jest jedynie organem uzgadniającym projekty uchwał rad gmin w sprawie ustanowienia lub zniesienia pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. W kompetencji regionalnego dyrektora ochrony środowiska jest uznanie obszarów za rezerwat przyrody. Zgodne z art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Aleje przydrożne nie kwalifikują się jednakże do obejmowania ich tą formą ochrony przyrody, pomimo niewątpliwych walorów krajobrazowych, kulturowych oraz wartości przyrodniczych. Procedura ustanawiania pomników przyrody oraz innych form ochrony przyrody (użytek ekologiczny zespół przyrodniczo-krajobrazowy i stanowisko dokumentacyjne), choć kluczowa z punktu widzenia zachowania najcenniejszych tworów przyrody żywej i nieożywionej, jawi się w realiach prawno-administracyjnych jako proces niezwykle złożony, czasochłonny oraz przynoszący w wielu przypadkach rezultaty niespełniające oczekiwań organów ochrony środowiska.

Doświadczenia RDOŚ w Olsztynie wskazują, że wielomiesięczne, a niekiedy nawet wieloletnie zaangażowanie merytoryczne i organizacyjne służb ochrony przyrody czy indywidualnych podmiotów – obejmujące specjalistyczne badania terenowe, analizy literaturowe oraz uzgodnienia formalnoprawne – ostatecznie nie gwarantuje objęcia cennego obiektu ochroną prawną, gdyż decyzja ta zależy od ostatecznego stanowiska organów uchwałodawczych gmin.

Przykładem takich trudności proceduralnych oraz braku oczekiwanego finału podjętych starań jest sprawa unikalnego okazu dendrologicznego zidentyfikowanego w 2023 roku przez pracowników RDOŚ w Olsztynie. Podczas oględzin drzew alejowych w rejonie miejscowości Kiersztanowo, w gminie Jeziorany, pracownicy RDOŚ w Olsztynie zwrócili uwagę na monumentalny grab pospolity (*Carpinus betulus*) rosnący w pasie drogowym drogi powiatowej nr 1483N, około 15 metrów od tablicy miejscowości, po prawej stronie drogi jadąc od strony Wipsowa. Przeprowadzone na miejscu szczegółowe pomiary wykazały, że drzewo posiada obwód pnia mierzony na wysokości 1,3 m wynoszący około 393 cm, co w świetle dostępnych publikacji i ogólnej wiedzy dendrologicznej klasyfikuje ten okaz jako trzeci pod względem wielkości obwodu grab w Polsce. Mając na uwadze tak wybitne walory, RDOŚ w Olsztynie, działając na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia

2004 r. o ochronie przyrody, pismem z dnia 12 czerwca 2023 r. o znaku WOPN.660.1.304.2023.KP.PJ formalnie zawnioskował do lokalnego samorządu o ustanowienie pomnika przyrody, załączając mapę poglądową, dokumentację fotograficzną oraz precyzyjne współrzędne geograficzne drzewa. W odpowiedzi na tę inicjatywę Burmistrz Jezioran wnioskiem z dnia 6 marca 2024 r. o znaku ON.6120.1.2024.J.Z. wystąpił o uzgodnienie projektu uchwały Rady Miejskiej w Jezioranach w sprawie ustanowienia pomnika przyrody o nazwie własnej „Lobis”, zlokalizowanego na działce o numerze geodezyjnym 149 w obrębie Kiersztanowo. Tutejszy organ bezzwłocznie, bo już 11 marca 2024 r., wydał postanowienie o znaku WOPN.623.1.3.2024.PJ, w którym uzgodnił przedłożony projekt aktu prawnego. Pomimo dopełnienia wszelkich kroków formalnych, zebrania niepodważalnych dowodów na unikatowość obiektu w skali kraju oraz uzyskania pozytywnego uzgodnienia, Rada Miejska w Jezioranach nie podjęła uchwały o ustanowieniu pomnika przyrody z opisywanego drzewa.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM